

ANJUMAN | КОНФЕРЕНЦИЯ | CONFERENCES

O'ZBEKISTONDA ILMIY TADQIQOTLAR: DAVRIY ANJUMANLAR

DAVRIYLIGI: 2018 | 2022

2022

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI

1 SENTYABR – MUSTAQILLIK KUNI

31

YOSHDA

SENTYABR

№44

CONFERENCES.UZ

Toshkent shahar, Amir
Temur ko'chasi, pr.1, 2-uy.

+998 97 420 88 81

+998 94 404 00 00

www.taqiqot.uz

www.conferences.uz

**ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ
ТАДҚИҚОТЛАР: ДАВРИЙ
АНЖУМАНЛАР:
22-ҚИСМ**

**НАЦИОНАЛЬНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ
УЗБЕКИСТАНА: СЕРИЯ
КОНФЕРЕНЦИЙ:
ЧАСТЬ-22**

**NATIONAL RESEARCHES OF
UZBEKISTAN: CONFERENCES
SERIES:
PART-22**

ТОШКЕНТ-2022

УУК 001 (062)
КБК 72я43

“Ўзбекистонда илмий тадқиқотлар: Даврий анжуманлар:” [Тошкент; 2022]

“Ўзбекистонда илмий тадқиқотлар: Даврий анжуманлар:” мавзусидаги республика 44-қўп тармоқли илмий масофавий онлайн конференция материаллари тўплами, 30 сентябрь 2022 йил. - Тошкент: «Tadqiqot», 2022. - 9 б.

Ушбу Республика-илмий онлайн даврий анжуманлар Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишлари бўйича Ҳаракатлар стратегиясида кўзда тутилган вазифа - илмий изланиш ютуқларини амалиётга жорий этиш йўли билан фан соҳаларини ривожлантиришга бағишланган.

Ушбу Республика илмий анжуманлари таълим соҳасида меҳнат қилиб келаётган профессор - ўқитувчи ва талаба-ўқувчилар томонидан тайёрланган илмий тезислар киритилган бўлиб, унда таълим тизимида илғор замонавий ютуқлар, натижалар, муаммолар, ечимини кутаётган вазифалар ва илм-фан тараққиётининг истиқболдаги режалари таҳтил қилинган конференцияси.

Масъул муҳаррир: Файзиев Шохруд Фармонович, ю.ф.д., доцент.

1. Ҳуқуқий тадқиқотлар йўналиши

Профессор в.б., ю.ф.н. Юсувалиева Рахима (Жахон иқтисодиёти ва дипломатия университети)

2. Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар

Доцент Норматова Дилдора Эсоналиевна (Фарғона давлат университети)

3. Тарих саҳифаларидаги изланишлар

Исмаилов Ҳусанбой Маҳаммадқосим ўғли (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси)

4. Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни

Доцент Уринбоев Хошимжон Бунатович (Наманган муҳандислик-қурилиш институти)

5. Давлат бошқаруви

Доцент Шакирова Шохида Юсуповна «Тараққиёт стратегияси» маркази муҳаррири

6. Журналистика

Тошбоева Барнохон Одилжоновна (Андижон давлат университети)

7. Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар

Самигова Умида Хамидуллаевна (Тошкент вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

8.Адабиёт

PhD Абдумажидова Дилдора Рахматуллаевна (Тошкент Молия институти)

9.Иқтисодиётда инновацияларнинг туган ўрни

Phd Вохидова Мехри Хасанова (Тошкент давлат шарқшунослик институти)

10.Педагогика ва психология соҳаларидаги инновациялар

Турсунназарова Эльвира Тахировна (Навоий вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

11.Жисмоний тарбия ва спорт

Усмонова Дилфузахон Иброхимовна (Жисмоний тарбия ва спорт университети)

12.Маданият ва санъат соҳаларини ривожлантириш

Тоштемиров Отабек Абидович (Фарғона политехника институти)

13.Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши

Бобохонов Олтибой Рахмонович (Сурхандарё вилояти техника филиали)

14.Тасвирий санъат ва дизайн

Доцент Чариев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

15.Муסיқа ва ҳаёт

Доцент Чариев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

16.Техника ва технология соҳасидаги инновациялар

Доцент Нормирзаев Абдуқаюм Раҳимбердиевич (Наманган муҳандислик-қурилиш институти)

17.Физика-математика фанлари ютуқлари

Доцент Соҳадалиев Абдурашид Мамадалиевич (Наманган муҳандислик-технология институти)

18.Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар

Т.ф.д., доцент Маматова Нодира Мухтаровна (Тошкент давлат стоматология институти)

19.Фармацевтика

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

20.Ветеринария

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

21.Кимё фанлари ютуқлари

Рахмонова Доно Қаххоровна (Навоий вилояти табиий фанлар методисти)

22. Биология ва экология соҳасидаги инновациялар

Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

23. Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари

Доцент Сувонов Боймурод Ўралович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

24. Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

Phd доцент Қаҳҳоров Ўктам Абдурахимович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

25. География

Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

Тўпламга киритилган тезислардаги маълумотларнинг хаққонийлиги ва иқтибосларнинг тўғрилигига муаллифлар масъулдир.

© Муаллифлар жамоаси

© Tadqiqot.uz

PageMaker\Верстка\Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

БИОЛОГИЯ ВА ЭКОЛОГИЯ СОҲАСИДАГИ ИННОВАЦИЯЛАР

1. Jumaniyazova Gulzoda Yo`ldoshevna
QOVOQNING DORIVOR XUSUSIYATLARI7

БИОЛОГИЯ ВА ЭКОЛОГИЯ СОҲАСИДАГИ ИННОВАЦИЯЛАР

QOVOQNING DORIVOR XUSUSIYATLARI

Jumaniyazova Gulzoda Yo'ldoshevna
Urganch davlat universiteti magistranti

Annotatsiya. Qovoq o'simligi mevasida inson salomatligi uchun foydali bo'lgan ko'plab moddalar mavjud. Qovoq tarkibi juda ko'p makro va mikroelementlardan tashkil topgan. Qovoq anemiya kasalligini bartaraf etishda juda shifobaxsh o'simlik hisoblanadi. Qovoq urug'lari antigelmintik vosita sifatida qo'llaniladi. Qovoq urug'i yog'i oshqozon kasalliklarida, sil va o'tni davolashda juda foydali.

Kalit so'zlar: Qovoq, urug', makro va mikro elementlar, shifobaxshlik.

Qovoq o'simligining mevalaridan oziq-ovqat sifatida foydalanish 5000 yil oldin Qadimgi Rim va Gretsiyada boshlangan. XX asrda batafsil tadqiqotlari shuni ko'rsatdiki, qovoq o'simligi mevasida inson salomatligi uchun foydali bo'lgan ko'plab moddalar mavjud:

- Suvda va yog'da eruvchi vitamin guruhlari;
- eng kam uchraydigan T vitamini;
- Sink, kalsiy va kaliy, magniy, ftor;
- Aminokislotalar, pektinlar va tolalar.

Ko'pchilik qovoq turlari Shimoliy va Markaziy Amerika hududlaridan keladi. Qovoq mazali va sog'lom sabzavot, unda ko'p miqdorda karotin va vitaminlar mavjud. Masalan, qovoq mevasi bolaning tanasi uchun qimmatli bo'lgan D vitaminini o'z ichiga oladi, bu hayotiy faollikni oshiradi va bolalarning o'sishini tezlashtiradi.

Qovoq tarkibida juda ko'p mis, temir va fosfor tuzlari mavjud. Ular organizmdagi gematopoez jarayoniga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shuning uchun shifokorlar anemiya va aterosklerozning oldini olish sifatida foydalanishni tavsiya etadilar.

Jigar va buyrak kasalliklarida ham foydali. Pektinning yuqori miqdori xolesterinni tanadan olib tashlashga yordam beradi. Qovoq tarkibidagi organik kislotalardan olma kislotasi mavjud. Bundan tashqari, glyukoza, fruktoza, saxaroza kabi uglevodlar ham mavjud. Yangi tayyorlangan hom qovoq sharbatidan buyraklarni davolash uchun foydalanish mumkin, bunda kuniga yarim stakandan ichish tavsiya etiladi. Qovoq sharbati tinchlantiruvchi ta'sirga ega, uyquni yaxshilaydi. Ezilgan qovoq mevasining etli qismidan kompresslar ekzema, kuyish va toshmalar bilan terining ta'sirlangan joylariga qo'llaniladi.

Qovoq gepatit va xoletsistit bilan og'rigan bemorlar, shuningdek, surunkali kolit va enterokolit bilan og'rigan odamlar uchun ovqat ratsionga kiritish tavsiya etiladi. Shifokorlar homilador ayollarga qovoqni tabiiy antiemetik sifatida ishlatishni tavsiya qiladi. Uy hayvonlari uchun esa qovoqdan yaxshiroq ovqat yo'q. Yem-hashak va dasturxon uchun navlari ham mavjud mavjud. Masalan, arabatskaya navi. Bu navning qobig'i juda qattiq, shuning uchun uni uzoq vaqt saqlash mumkin. Hayvonlarning ozuqasiga qo'shilsa, qobig'ini olib tashlash yaxshiroq. Qovoqni Ukraina bo'ylab sabzavotchilik va poliz yetishtirish institutlarida qancha yangi navlar yetishtirilgan.

Qovoq urug'lari uzoq vaqtdan beri an'anaviy tibbiyotda antigelmint sifatida foydalanilgan. Qovoq urug'lari eng foydali va shifobaxsh xususiyatlarga ega bo'lib, u juda ko'p noyob oziq moddalarni o'z ichiga oladi. Qovoq urug'i yog'i oshqozon kasalliklarida, sil va o'tni davolashda juda foydali.

Qovoq urug'lari tufayli tana foydali element - arginin (azot oksidi hosil bo'lishi uchun kislota) bilan ta'minlanadi. Arginin yurak faoliyati va qon tomirlarining holati, hujayra tuzilmalari va mushaklarning tuzilishi uchun javobgardir. Faqat 40 g. urug'lar argininning kunlik stavkasini o'z ichiga oladi.

Qiziqarli fakt - qovoqdagi karotin (provitamin A) sabzidagidan besh baravar ko'p. Karotin

ko'rish qobiliyatini, terining elastikligini yaxshilaydi, immunitetni yaxshilaydi. Preparatlarni tayyorlash uchun qovoq mevasining etli qismi gullari, urug'lari, ishlatiladi. Oshqozon, jigar, o't pufagining ayrim kasalliklari uchun oshqozon-ichak traktining faoliyatini yaxshilaydi, uning harakatchanligini oshirishda foydalanish tavsiya etiladi.

Qovoqni muntazam iste'mol qilish, ftorid miqdori yuqori bo'lganligi sababli tish va milklarni mustahkamlaydi. Qovoqni kundalik ratsionga kiritish tish kariyesining oldini oladi, chunki u juda ko'p ftoridni o'z ichiga oladi. Ftorning kunlik dozasi 0,5 kg qovoq mevasida mavjud. Bir stakan yangi siqilgan qovoq sharbati qonda xolesterin miqdorini pasaytiradi, qon aylanishini yaxshilaydi, jigarni tozalaydi va inson tanasidan radioaktiv elementlar va toksinlarni olib tashlaydi. Ovqat hazm qilish buzilishida qovoqni ko'p miqdorda iste'mol qilish tavsiya etilmaydi, chunki u oshqozonga zarar yetkazishi mumkin.

Tajribali sabzavot yetishtiruvchilari qovoqning atipik navlarini yetishtirishni o'rgandilar. Ammo Moskva viloyati uchun ochiq maydoncha uchun qovoqning eng yaxshi navlari mavjud.

Qovoq mevasining etli qismi buyraklar tomonidan xlorning intensiv chiqarilishiga olib keladi, diuretik sifatida ishlaydi, yallig'lanishga qarshi ta'sirga ega va vitaminli vosita sifatida ishlatiladi. Unda kaliy, kalsiy, magniy va temirning mineral tuzlari mavjudligi uni yurak-qon tomir tizimi kasalliklari, buyraklar, jigar kasalliklarga chalingan odamlar uchun dorivor oziq-ovqatga aylantiradi. Qovoq sharbati metabolik kasalliklar, diabet, kamqonlik, umumiy zaiflik, yurak-qon tomir kasalliklari, homilador ayollarning ko'ngil aynishi (kuniga 1/2 - 1 chashka), ateroskleroz, gipertenziya, kolit, xoletsistit kabi kasalliklarda qo'llaniladi.

Anemiya bilan og'rikan odamlar uchun foydalanish yaxshidir. Qovoqda topilgan pektinlar katta miqdorda xolesterin va toksik moddalarni tanadan olib tashlaydi. Qovoqda topilgan noyob T vitamini organizmdagi metabolik jarayonlarning tez oqishini ta'minlaydi, shuning uchun qovoq vazn yo'qotish uchun ishlatiladi.

Oziqlanish xususiyatlari.

Sabzavot yetishtiruvchilar qovoqni qanday qilib to'g'ri yetishtirish sirlarini bilib, uning ozuqaviy xususiyatlarini oshirishga muvaffaq bo'lishgan. O'simlik mevalaridagi ozuqa moddalarining to'planishi jarayoni ko'plab omillarga ta'sir qiladi. Masalan, karotinning to'planishi to'g'ridan-to'g'ri murtakning rivojlanish davomiyligiga bog'liq va uning eng katta miqdori kech pishgan navlarda topilgan. Yog'siz qovoq navlari saxarozaning ko'p miqdorda to'planishiga imkon beradi. Pishgan qovoq mevalaridagi oqsillar, vitaminlar, turli fermentlarning uyg'un kombinatsiyasi bu sabzavotni parhez va bolalar ovqatining ajralmas mahsulotiga aylantiradi.

Qovoq bilan davolash.

Urug'lar to'liq, kukun, bo'tqa yoki qaynatma shaklida ishlatiladi. Qovoq urug'lari antigelmintik vosita sifatida qo'llaniladi. Qattiq qobig'idan urug'larni tozalab, quritib, ohakda kichik qismlarga maydalanadi. Kukun suvga quyiladi va aralashtiriladi, shunda aralashma quyultirilgan sutdek bo'ladi. 300 g tozalangan urug'larni olinadi va maydalanadi. Xuddi shu idishga 50 ml suv quyib, 50 g asal qo'shiladi va yaxshilab aralashtiriladi. Buni och qoringa qilinadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. S.A.Yunusov “Qovoq yetishtirish” “Agrobank” ATB 2021.
2. Turkiya Respublikasi “Oziq-ovqat qishloq xo'jaligi vazirligi” hamda “Denizbank” hamkorligida tayyorlangan “100 ta kitobdan” iborat to'plami.
3. Hakimov R., Hakimov A., Toshmuhammedov A. Sabzavot va poliz ekinlari urug'chiligi: Toshkent Islom universiteti. – Toshkent- 2003y

ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ ТАДКИКОТЛАР: ДАВРИЙ АНЖУМАНЛАР: 22-ҚИСМ

Масъул мухаррир: Файзиев Шохруд Фармонович
Мусахҳиҳ: Файзиев Фаррух Фармонович
Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Эълон қилиш муддати: 30.09.2022

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000